

**UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU SŁUPSKIEGO**

z dnia ..... 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata
2021-2025**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2021-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Słupskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik Nr ..... do
Uchwały Nr .....
Rady Powiatu Słupskiego
z dnia .....

**PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE
SŁUPSKIM NA LATA 2021–2025**

Słupsk 2021

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. SPÓJNOŚĆ PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE SŁUPSKIM NA LATA 2021-2025 Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	3
3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POWIECIE SŁUPSKIM – SKAŁA ZJAWISKA	4
4. INFORMACJE O FORMACH WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE SŁUPSKIM W LATACH 2017-2019	8
5. CELE SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	17
6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	21
7. REALIZATORZY PROGRAMU	22
8. MONITORING	22

1. WPROWADZENIE

Delegację do opracowania niniejszego programu stanowi art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który określa, że do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Przedstawiony Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2021–2025 zwany dalej „programem” jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki społecznej powiatu, w szczególności w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Ma na celu zminimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz umożliwienie zaspokajania potrzeb tych osób we wszystkich obszarach życia. Program skierowany jest do osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat słupski, ale również członków ich rodzin, których funkcjonowanie często podporządkowane jest potrzebom osoby z niepełnosprawnością.

Celem głównym programu jest tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością.

Przyjęcie programu pozwoli na szersze uwzględnienie problemów osób niepełnosprawnych przez jednostki organizacyjne samorządu powiatowego w procesie kreowania właściwej polityki społecznej w tym zakresie oraz umożliwi kontynuację podjętych w latach ubiegłych działań powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych i ich środowiska.

2. SPÓJNOŚĆ PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE SŁUPSKIM NA LATA 2021-2025 Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2021–2025, wpisuje się w następujące dokumenty strategiczne:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,
- 2) Konwencję Praw Osób Niepełnosprawnych przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 13 grudnia 2006 roku, ratyfikowaną przez Polskę w 2012 roku,

- 3) Ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 4) Europejską strategię w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: Odnowione zobowiązania do budowania Europy bez barier,
- 5) Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych uchwaloną dnia 1 sierpnia 1997 roku, przyjętą Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 6) Rządowy projekt Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020-2030,
- 7) Projekt Programu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych Województwa Pomorskiego na lata 2021–2030,
- 8) Projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021–2025.

2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POWIECIE SŁUPSKIM – SKALA ZJAWISKA

Zdiagnozowanie skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest niezwykle trudnym procesem. Aktualnie w Polsce funkcjonuje pięć systemów orzekania. Cztery z nich ustalają uprawnienia do świadczeń rentowych (ZUS, KRUS, MSWiA, MON), natomiast powiatowe zespoły orzekają o stopniu niepełnosprawności dla celów pozarentowych. Te same osoby mogą być orzekane przez różne systemy, dla różnych celów. Nie są prowadzone ewidencje osób niepełnosprawnych w obrębie danej jednostki samorządowej, dlatego też istnieje problem z pozyskaniem jednorodnych pod względem metodologicznym danych dotyczących osób niepełnosprawnych. W konsekwencji dostępne dane trudno jest porównywać i jednoznacznie zinterpretować. Przedstawiony poniżej obraz jedynie częściowo oddaje kwestie niepełnosprawności w powiecie.

Ostatnie szczegółowe dane dotyczące wskaźników niepełnosprawności, które pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 roku wskazują, że liczba osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim wynosiła 11 230, co stanowiło 11,62 % ogółu mieszkańców powiatu, przy czym nieznacznie przeważali mężczyźni.

Tabela 1. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim w stosunku do ogółu mieszkańców powiatu w 2011 roku

	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych	Udział procentowy
Ogółem	96 648	11 230	11,62
Kobiety	48 101	5 762	11,98
Mężczyźni	48 547	5 468	11,26

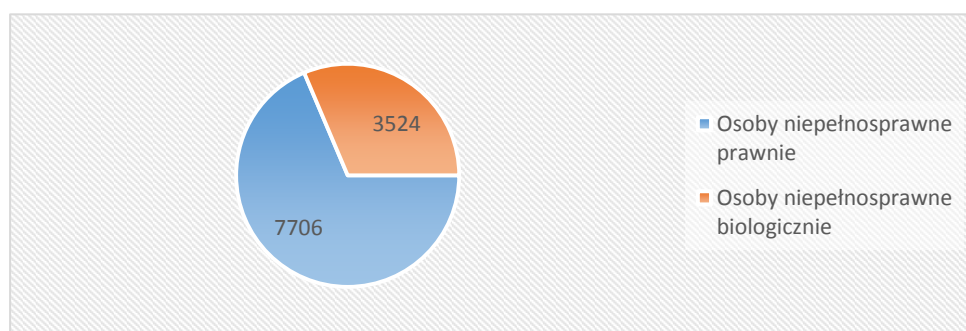
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W ramach spisu – zgodnie z klasyfikacją Głównego Urzędu Statystycznego – zbiorowość osób z niepełnosprawnościami, podzielono na dwie grupy, do których zaliczono:

- 1) osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;
- 2) osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku.

Według powyższej klasyfikacji w powiecie słupskim z ogólnej liczby osób niepełnosprawnych najbardziej liczną grupę stanowią osoby niepełnosprawne prawnie (68,62%). Mniej liczną grupę stanowią osoby niepełnosprawne biologicznie (31,38%).

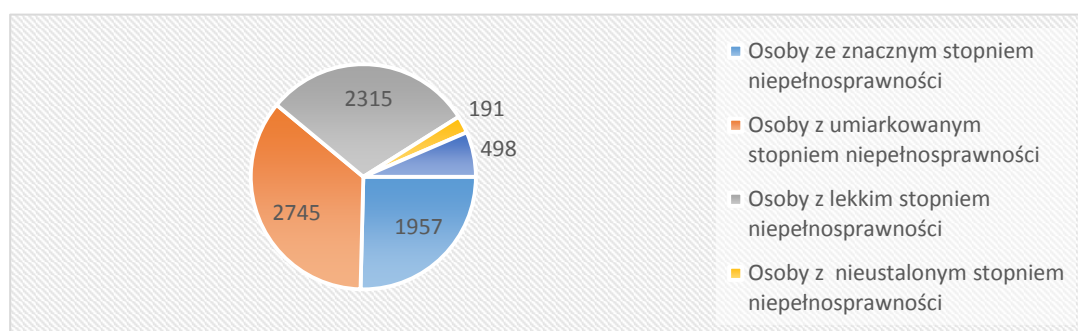
Schemat 1. Osoby niepełnosprawne w powiecie słupskim w podziale na osoby niepełnosprawne prawnie i biologicznie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Największa grupa osób z niepełnosprawnością prawną miała orzeczonego umiarkowany stopień niepełnosprawności (35,62%). Druga w kolejności była grupa o lekkim stopniu niepełnosprawności (30,04%). Trzecia pod względem wielkości to grupa ze znacznym stopniem niepełnosprawności (25,40%). Pozostałe, znacznie mniej liczne grupy, to osoby w wieku 0-15 (6,46%) i z niustalonym stopniem (2,48%).

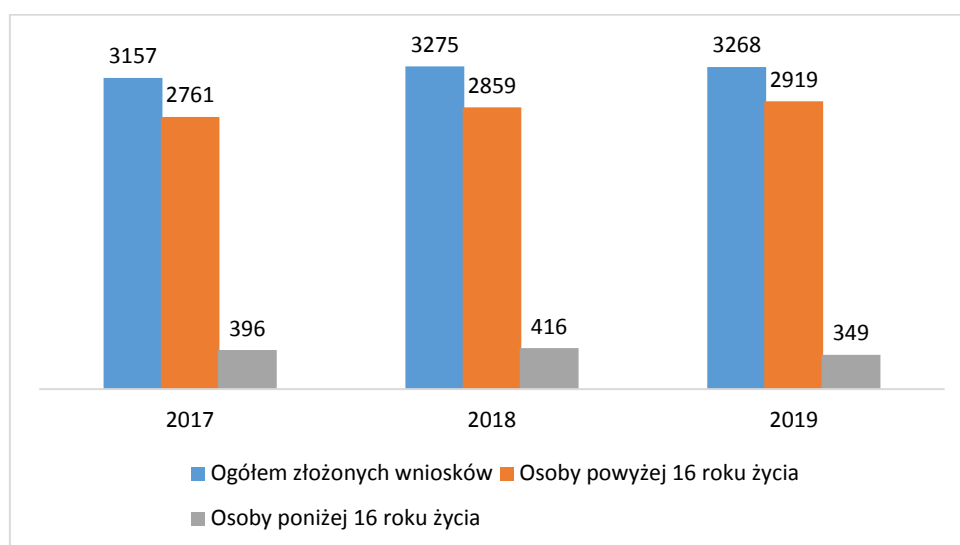
Schemat 2. Struktura osób niepełnosprawnych prawnie w powiecie słupskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Mieszkańcy powiatu słupskiego korzystający z systemu orzecznictwa do celów pozarentowych, obsługiwani są przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Słupsku. W 2019 roku do zespołu wpłynęło o 7 wniosków mniej niż w 2018 roku i o 111 więcej niż w roku 2017. We wszystkich analizowanych latach prawie 88% wniosków złożyły osoby w wieku powyżej 16 roku życia. Osoby poniżej 16 roku życia stanowią najmniejszą grupę ubiegających się o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności.

Wykres 1. Liczba złożonych wniosków przez mieszkańców powiatu słupskiego w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2017–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Tabela 2. Liczba i cel złożenia wniosków w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności przez osoby powyżej 16 roku życia, w latach 2017–2019

Lp.	Cel złożenia wniosków	Liczba wniosków		
		2017	2018	2019
1.	Odpowiednie zatrudnienie	1 101	1 289	1 158
2.	Szkolenia	2	0	2
3.	Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	13	11	10
4.	Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	176	249	276
5.	Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji	1 009	864	886
6.	Zasiłek pielęgnacyjny	390	355	500
7.	Korzystanie z karty parkingowej	64	59	71
8.	Inne	6	32	16

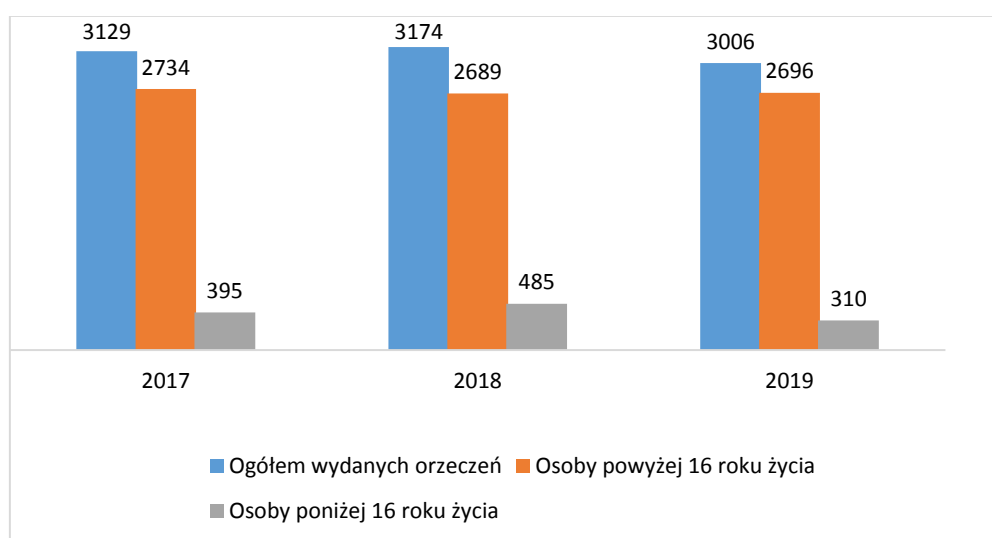
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Tabela 3. Liczba i cel złożenia wniosków w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności przez osoby poniżej 16 roku życia, w latach 2017–2019

Lp.	Cel złożenia wniosków	Liczba wniosków		
		2017	2018	2019
1.	Zasiłek stały	83	61	58
2.	Zasiłek pielęgnacyjny	310	355	291
3.	Inne (zamieszkiwanie w oddzielnym pokoju lub dodatkowy urlop wychowawczy dla rodzica)	3	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Wykres 2. Liczba wydanych orzeczeń z określeniem stopnia niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2017–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.

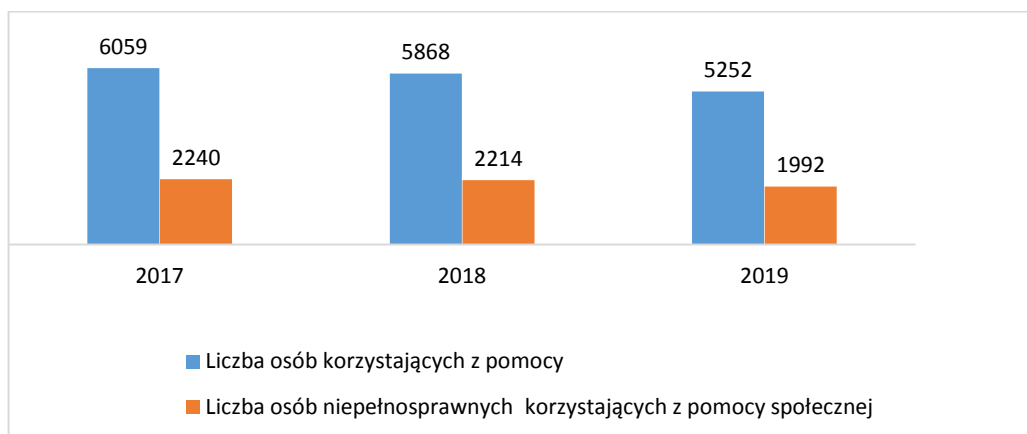
W 2019 roku wydano o 168 orzeczeń mniej niż w 2017 roku i o 123 mniej niż w roku 2017. We wszystkich analizowanych latach prawie 87% wniosków złożyły osoby w wieku powyżej 16 roku życia. Osoby poniżej 16 roku życia stanowią najmniejszą grupę ubiegających się o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności.

Niepełnosprawność jest ważną przesłanką przyznawania pomocy społecznej. W gminach powiatu słupeckiego z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności skorzystało 1 750 rodzin spośród wszystkich 3 988 rodzin, którym udzielono wsparcia (43,9%).

Dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących w powiecie słupeckim obrazują liczbę osób niepełnosprawnych wśród korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 3. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej z powiatu słupskiego w latach 2017–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z powiatu słupskiego.

Jak przedstawia powyższy wykres w ostatnich trzech latach analogicznie do zjawiska spadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze wsparcia ośrodków korzystało również mniej osób niepełnosprawnych. Może się to wiązać ze wzrostem wysokości innych świadczeń na jakie mogą liczyć osoby niepełnosprawne, a także poprawą ogólnej sytuacji na rynku pracy i możliwością podjęcia aktywności zawodowej.

4. INFORMACJE O FORMACH WSPARCIA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE SŁUPSKIM W LATACH 2017-2019

Osoby niepełnosprawne zamieszkujące powiat słupski miały możliwość korzystania z różnych form rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Celem rehabilitacji społecznej jest umożliwienie uczestnictwa w życiu społecznym poprzez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych oraz likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji. Zadania w tym zakresie realizowało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku. W ramach środków otrzymywanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych udzielano dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz sprzętu rehabilitacyjnego, a także do pobytu na turnusach rehabilitacyjnych.

Tabela 4. Udzielone dofinansowanie osobom niepełnosprawnym z powiatu słupskiego ze środków PFRON przez PCPR w Słupsku w latach 2017-2019

Forma dofinansowania	2017		2018		2019	
	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)
Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny	554	411 588	473	377 262	456	417 736
Uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	237	254 311	223	256 833	183	225 737
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	44	135 327	22	149 050	31	152 628

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Słupsku.

Najwięcej środków przeznaczanych było na zaopatrzenie osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. W roku 2019 odnotowano sapek liczby zrealizowanych wniosków, jednakże ich łączna wartość była wyższa niż w 2017 i 2018 roku. Pozostała wysokość udzielonych dofinansowań uzależniona była od wysokości środków PFRON oraz potrzeb osób niepełnosprawnych w tym zakresie.

W ramach zadań z rehabilitacji społecznej realizowane były również dofinansowania dla organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Tabela 5. Dofinansowania udzielone ze środków PFRON w ramach sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych przez PCPR w Słupsku w latach 2017–2019

Nazwa organizacji	Liczba uczestników			Kwota dofinansowania w zł		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Polski Związek Niewidomych	20	20	25	12 200	11 775	15 525
Słupskie Stowarzyszenie „Amazonka”	12	12	12	3 270	5 434	4 586
Integracyjny Klub Sportowy ZRYW	20	20	20	10 300	10 870	11 350
Fundacja „Nadzieja” w Słupsku	150	0	0	3 000	0	0
Stowarzyszenie „Promyk” w Damnicy	0	4	0	0	364	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Słupsku.

Na dofinansowania sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych najwięcej środków wydatkowano w 2019 roku. Wynikało to z zapotrzebowania organizacji pozarządowych w tym zakresie. W analizowanych latach dofinansowania otrzymały wszystkie organizacje wnioskujące o wsparcie.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizował Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku. Cel rehabilitacji zawodowej to ułatwienie uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

W ramach środków otrzymywanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku przyznawał jednorazowo osobom niepełnosprawnym środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, organizował szkolenia, a także zwracał koszty wyposażenia stanowiska pracy pracodawcom, którzy zatrudniali osoby niepełnosprawne.

Tabela 6. Formy wsparcia zastosowane ze środków PFRON wobec osób niepełnosprawnych z powiatu słupskiego w latach 2017–2019

Forma wsparcia	2017		2018		2019	
	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)
Środki na podjęcie działalności gospodarczej	1	40 000	0	0	1	40 000
Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy	1	40 000	1	40 000	1	40 000
Szkolenia	3	9 578	2	9 044	2	9 474

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Słupsku.

Ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej realizowane są w niewielkim stopniu, bowiem Powiatowy Urząd Pracy posiada na ten cel również środki z Funduszu Pracy oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Najwięcej środków wydatkowano na ten cel w 2017 i 2019 roku. Pomoc dotyczyła przyznawania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, zwrotu kosztów wyposażenia stanowisk pracy oraz organizowania szkoleń. Najmniej środków wydatkowano w 2018 roku. Uzależnione to było potrzebami wnioskodawców w tym zakresie.

Tabela 7. Formy wsparcia zastosowane ze środków EFS wobec osób niepełnosprawnych z powiatu słupskiego w latach 2017–2019

Forma wsparcia	2017		2018		2019	
	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	7	192 280	11	279 268	8	200 000
Środki na podjęcie działalności gospodarczej	1	24 500	0	0	0	0
Bon na zasiedlenie	1	7 500	0	0	2	15 000
Szkolenia	1	4 600	3	14 000	0	0
Bon szkoleniowy	1	3 645	0	0	2	8 000
Staż	11	77 468	5	26 071	4	21 213

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Słupsku.

Ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego najczęściej na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych wydatковано w 2018 roku. Dominującymi formami wsparcia była refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, organizacja szkoleń oraz staży.

Tabela 8. Formy wsparcia zastosowane ze środków Funduszu Pracy wobec osób niepełnosprawnych z powiatu słupskiego w latach 2017–2019

Forma wsparcia	2017		2018		2019	
	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	6	145 720	3	77 534	2	51 534
Prace interwencyjne	5	29 205	10	58 410	3	17 842
Roboty publiczne	16	226 560	7	107 076	4	31 860

Szkolenia	5	4 763	0	0	0	0
Staż	1	3 852	1	2 091	0	0
Prace społecznie użyteczne	6	9 331	3	3 499	1	1 195

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Słupsku.

Z Funduszu Pracy najwięcej środków wydatkowano w roku 2017. Dominującą formą wsparcia były roboty publiczne i refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego. Najwięcej osób skorzystało z robót publicznych, prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych oraz szkoleń.

Jak wynika z powyższej analizy roboty publiczne, staże, szkolenia były atrakcyjne dla osób niepełnosprawnych w 2017 roku. Zainteresowanie tymi formami wsparcia sukcesywnie spada, co wiąże się z poprawą sytuacji na rynku pracy. Należy podkreślić, iż środki będące w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy, pozwalały na zaspokojenie wszystkich zgłaszanych potrzeb.

Zdania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej realizowane były również przez organizacje pozarządowe w ramach ogłaszanych przez powiat konkursów finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Dofinansowanie otrzymały organizacje, które realizowały zadania w powyższym zakresie na rzecz osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat słupski. Zadania, kwoty dofinansowań oraz liczbę uczestników biorących udział w projektach w latach 2017–2019 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 9. Udzielone dofinansowanie ze środków PFRON w ramach zadań zleconych z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej przez PCPR w Słupsku w roku 2017

Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Liczba uczestników	Kwota dofinansowania (w PLN)
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „RAZEM-WSZYSTKO” w Machowinie	XV Jubileuszowy Rajd Rowerowy Osób Niepełnosprawnych im. Stanisława Kądzieli	182	5 770
Stowarzyszenie „Zacisze” w Lubuczewie	Przegląd Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych	300	7 942
Stowarzyszenie „Zacisze” w Lubuczewie	Spartakiada Osób Niepełnosprawnych	54	7 993

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Słupsku.

Tabela 10. Udzielone dofinansowanie ze środków PFRON w ramach zadań zleconych z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej przez PCPR w Słupsku w roku 2018

Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Liczba uczestników	Kwota dofinansowania (w PLN)
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „RAZEM-WSZYSTKO” w Machowinie	XVI Jubileuszowy Rajd Rowerowy Osób Niepełnosprawnych im. Stanisława Kądzieni	180	4 797
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „RAZEM-WSZYSTKO” w Machowinie	Przegląd Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych	350	6 777
Stowarzyszenie „Zacisze” w Lubuczewie	Spartakiada Osób Niepełnosprawnych	54	7 612

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Słupsku.

Tabela 11. Udzielone dofinansowanie ze środków PFRON w ramach zadań zleconych z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej przez PCPR w Słupsku w roku 2019

Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Liczba uczestników	Kwota dofinansowania (w PLN)
Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Przyjaciel” w Machowinku	XVII Jubileuszowy Rajd Rowerowy Osób Niepełnosprawnych im. Stanisława Kądzieni	200	5 342
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „RAZEM-WSZYSTKO” w Machowinie	IV Spartakiada Osób Niepełnosprawnych 2019	54	7 954
Stowarzyszenie „Zacisze” w Lubuczewie	Przegląd Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych	350	7 384

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Słupsku.

W analizowanych latach realizowano jednakową ilość zadań w powyższym zakresie. Poziom wydatków w 2017 roku był najwyższy, a w dwóch następnych podobny. Nie wydatkowano wszystkich zaplanowanych środków, co mogło być spowodowane wprowadzeniem ograniczenia wysokości kosztów osobowych w realizowanych projektach.

Powiat realizuje również Program wyrównywania różnic między regionami, finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

W ramach wyżej wymienionego programu realizowano głównie projekty dotyczące likwidacji barier transportowych z uwagi na największe zapotrzebowanie w tym zakresie. W 2017 roku na zakup pojazdów do przewozu osób z niepełnosprawnościami pozyskano ze środków Funduszu 599 388,66 zł z przeznaczeniem na zakup autobusów do przewozu osób niepełnosprawnych dla Niepublicznej Szkoły w Przytocku (201 514,59 zł) i Środowiskowego Domu Samopomocy w Potęgowie (179 124,07 zł) oraz mikrobusów dla Warsztatu Terapii Zajęciowej w Sycewicach (70 000,00 zł), Środowiskowego Domu Samopomocy w Gardnie Wielkiej (78 750,00 zł) oraz Domu Pomocy Społecznej w Przytocku (70 000,00 zł).

W 2018 roku powiat pozyskał 238 000,00 zł na zakup trzech busów dla: Warsztatów Terapii Zajęciowej Caritas w Sycewicach (80 000,00 zł), Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Damnicy (78 000,00 zł), Domu Pomocy Społecznej w Machowinku (80 000,00 zł). Realizację programu kontynuowano również w 2019 roku. Pozyskano środki w wysokości 357 500,00 zł z przeznaczeniem na zakup autobusu dla Domu Pomocy Społecznej w Przytocku (199 500,00 zł) oraz busów dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Damnicy (78 000,00 zł) i Domu Pomocy Społecznej w Machowinie (80 000,00 zł).

W 2017 roku swoją działalność rozpoczął pierwszy w powiecie słupskim warsztat terapii zajęciowej. Mieści się on w Sycewicach. Jednostką prowadzącą jest Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w Koszalinie. Warsztat stanowi wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą 25 osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Posiadana przez warsztat ilość miejsc, pokrywa potrzeby osób niepełnosprawnych w tym zakresie.

Osoby niepełnosprawne z powiatu słupskiego są również uczestnikami warsztatów terapii funkcjonujących w Słupsku (WTZ Polskiego Związku Niewidomych oraz WTZ Polskiego Stowarzyszenia Osób z Upośledzeniem Umysłowym DIAMENT). Z terapii w tych warsztatach skorzystało 31 osób.

W powiecie słupskim bardzo dobrze rozwinięta jest infrastruktura instytucjonalna dla osób wymagających całodobowej opieki. Działają aż cztery domy pomocy społecznej: w Lubuczewie przeznaczony dla 112 osób przewlekle psychicznie chorych, w Machowinie – dla 120 osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz dwa domy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie – w Machowinku (dla 86 osób) oraz w Przytocku (dla 102 osób). Jednostki te świadczą usługi

bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne dostosowane do indywidualnych potrzeb ich mieszkańców. Wszystkie ww. domy pomocy społecznej, zapewniają swoim mieszkańcom zakres usług zgodny z określonymi standardami.

W powiecie słupskim dobrze rozwinięta jest również sieć oparcia społecznego dla osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie. Aktualnie działa pięć środowiskowych domów samopomocy, których rolą jest aktywizowanie społeczne oraz nauka samodzielności ich uczestników w celu umożliwienia im integracji i jak najaktywniejszego funkcjonowania w środowisku lokalnym. Łącznie środowiskowe domy samopomocy dysponują 115 miejscami, w tym: w Rumsku – 22, w Gardnie Wielkiej – 18, w Potęgowie – 25, w Kępicach – 33 oraz w Motarzynie – 17, co w pełni zabezpiecza potrzeby mieszkańców gmin: Głównicyce, Smołdzino, Potęgowo, Kępice i Dębica Kaszubska. Kilkoro mieszkańców gmin: Słupsk i Kobylnica uczestniczy w zajęciach w Środowiskowym Domu Samopomocy w Słupsku. Najtrudniejszy dostęp do środowiskowych form samopomocy mają niepełnosprawni z miasta Ustka, gminy Ustka, części gminy Słupsk, Kobylnicy oraz Damnicy.

Powiat Słupski przystąpił również do programu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Aktywny samorząd”. Głównym jego celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Zakres pomocy obejmował likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową (likwidacja bariery transportowej, w poruszaniu się i w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym oraz pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej i w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym).

Tabela 12. Udzielone dofinansowanie osobom niepełnosprawnym z powiatu słupskiego ze środków PFRON w ramach programu „Aktywny samorząd” w latach 2017–2019

Forma dofinansowania	2017		2018		2019	
	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)
Likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową	18	54 894	31	86 154	44	142 262
Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	55	103 461	54	120 279	62	145 906

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Słupsku.

W 2017 roku w ramach programu wpłynęło 76 wniosków z czego pozytywnie zweryfikowano 73 (3 wnioski nie spełniały wymagań formalnych). W kolejnym roku złożono 88 wniosków (2 wnioski zweryfikowano negatywnie ze względów formalnych, 1 osoba zrezygnowała z przyznanego dofinansowania). W 2019 roku odnotowano największą ilość wniosków – 113, z liczby tej zrealizowano ich 106, 4 nie spełniały wymagań formalnych programu, a 3 wnioskodawców zrezygnowało z dofinansowania.

W analizowanych latach najwięcej środków na realizację programu wydatkowano w 2019 roku, wówczas najwięcej osób ubiegało się o pomoc. Wiązało się to z rozszerzeniem form pomocy i katalogu osób mogących się ubiegać o dofinansowanie.

Działania na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej prowadzone są przez Poradnię Psychologiczno–Pedagogiczną. Należy do nich m.in. wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, a także opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju.

Tabela 13. Liczba wydanych orzeczeń i opinii przez Zespół orzekający Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Słupsku w latach szkolnych 2016/2017–2019/2020

Lp.	Rodzaj orzeczenia lub opinii	Rok szkolny			
		2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
1.	Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym:	109	107	155	137
	Niesłyszący i słabo słyszący	7	11	11	12
	Niewidomi i słabo widzący	12	11	15	16
	Autyzm i Zespół Aspergera	33	30	40	32
	Niepełnosprawność ruchowa w tym afazją	3	5	21	5
	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	35	22	30	32
	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym i znacznym	6	17	18	21
	Niepełnosprawności sprzężone	13	11	20	19
2	Orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	5	6	6	6
3	Opinie o wczesnym wspomaganie rozwoju	19	29	60	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku.

We wszystkich analizowanych latach, największy udział w ogólnej liczbie wydanych orzeczeń mają orzeczenia wydane z tytułu niepełnosprawności intelektualnej. W badanym okresie utrzymuje się duża liczba orzeczeń wydanych z uwagi na całościowe zaburzenia rozwojowe. Na liczbę wydanych orzeczeń wpływ mają: etapy edukacji, okres na jaki wydane zostało poprzednie orzeczenie, zmiana miejsca edukacji dziecka.

Od roku 2017 w ramach programu kompleksowego wsparcia rodzin „Za życiem” w powiecie słupskim funkcjonuje Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczy, który prowadzony jest przez Poradnię Psychologiczno–Pedagogiczną. Ośrodek udzielał rodzicom

specjalistycznej informacji dotyczącej ich dziecka oraz jego problemów rozwojowych, a także możliwych form interdyscyplinarnej pomocy; organizował wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności lub zagrożenia niepełnosprawnością do podjęcia nauki w szkole; zapewniał usługi fizjoterapeuty, psychologa, pedagoga, logopedy. W 2017 roku zrealizowano 52 godziny zajęć, w tym: 12 z fizjoterapeutą. W 2018 roku zrealizowano 750 godzin zajęć, w tym: 349 z fizjoterapeutą, 86 z logopedą, 136 z psychologiem, 179 z terapeutą integracji sensorycznej. W zajęciach udział wzięło 82 dzieci, w tym: 25 w zajęciach z fizjoterapeutą, 23 w zajęciach z logopedą, 32 w zajęciach z psychologiem, 30 w zajęciach z terapeutą integracji sensorycznej. W 2019 roku przeprowadzono 71 godzin zajęć z logopedą, w których wzięło udział 21 dzieci. Ponadto przeprowadzono 377 godzin zajęć z psychologiem, w których wzięło udział 94 dzieci, 339 godzin zajęć z terapeutami integracji sensorycznej, w których uczestniczyło 53 dzieci, 54 godziny zajęć z pedagogiem specjalnym – tyflopedagogiem w spotkaniach wzięło udział 21 dzieci. Potrzeby w powyższym zakresie zostały w pełni zaspokojone.

Ośrodek podejmuje również współpracę z pracownikami socjalnymi oraz podmiotami leczniczymi w celu zapewnienia interdyscyplinarnej pomocy służącej wzmocnionemu oddziaływaniu na dziecko z niepełnosprawnością oraz jego rodzinie.

5. CELE SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Celem głównym Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2021-2025 jest tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością i ich rodzin. Cele szczegółowe to:

1. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami udziału we wszystkich dziedzinach życia społecznego;
2. Poprawa jakości życia i funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia;
3. Zwiększenie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami;
4. Wspieranie działań promujących i kształtujących pozytywne postawy wobec osób z niepełnosprawnościami;
5. Zwiększenie aktywności i efektywności podmiotów realizujących zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Kierunki działań w ramach poszczególnych celów programu przedstawia poniższa tabela.

Cel 1**Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami udziału we wszystkich dziedzinach życia społecznego**

Działanie	Wskaźnik monitorujący	Jednostka realizująca
1) Przygotowanie przestrzeni fizycznej obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych oraz likwidacja barier transportowych celem zwiększenie dostępu do rehabilitacji społecznej;	Liczba przystosowanych obiektów, liczba zakupionych pojazdów, liczba inicjatyw;	WPS
2) Realizacja projektów (w tym partnerskich z NGO) mających na celu podniesienie kompetencji społecznych osób z niepełnosprawnościami;	Liczba zrealizowanych projektów, liczba osób korzystających ze wsparcia;	PCPR, NGO
3) Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji społecznej (dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, imprezach sportowych, turystycznych, kulturalnych i rekreacyjnych);	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie, liczba imprez, liczba uczestników;	PCPR
4) Realizacja programów PFRON mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i w dostępie do edukacji.	Liczba zrealizowanych programów, liczba osób korzystających ze wsparcia.	PCPR

Cel 2**Poprawa jakości życia i funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia**

Działanie	Wskaźnik monitorujący	Jednostka realizująca
1) Umożliwienie osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom, aplikowania o pomoc ze środków PFRON w sposób elektroniczny poprzez System Obsługi Wsparcia;	Liczba wniosków złożonych elektronicznie;	PCPR
2) Poprawa codziennego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami poprzez eliminację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się;	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie;	PCPR

3) Stworzenie systemu wsparcia i pomocy rodzinom w opiece nad osobami z niepełnosprawnościami (wsparcie psychologiczne dla rodzin i opiekunów, zapewnienie opieki wytchnieniowej);	Liczba rodzin i osób objętych wsparciem;	PCPR
4) Umożliwienie dostępu do rehabilitacji dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej;	Liczba osób, które skorzystały z rehabilitacji;	PPP, SOSW
5) Udzielenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej oraz ich rodzicom;	Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą;	PPP, SOSW
6) Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych (diagnozy, wczesne wspomaganie rozwoju, orzeczenia o kształceniu specjalnym itp.);	Liczba wydanych opinii i orzeczeń;	PPP
7) Edukowanie członków rodzin oraz społeczności lokalnej w zakresie potrzeb społecznych, edukacyjnych i rozwojowych dzieci;	Liczba zorganizowanych spotkań, liczba osób objętych wsparciem;	PPP, SOSW, NGO
8) Prowadzenie poradnictwa oraz zajęć edukacyjnych z zakresu praw przysługujących osobom niepełnosprawnym (w tym Edukacyjne Centrum Konsultacji).	Liczba udzielonych porad, liczba rodzin i osób objętych wsparciem.	PPP, PCPR, SOSW

CEL 3		
Zwiększanie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami		
Działanie	Wskaźnik monitorujący	Jednostka realizująca
1) Wsparcie funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej oraz inicjatyw ich rozwoju;	Liczba wtz, liczba uczestników;	WPS, PCPR, NGO
2) Realizacja projektów (w tym partnerskich z NGO) na rzecz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami;	Liczba realizowanych projektów, liczba osób objętych wsparciem, liczba funduszy	PUP, NGO, PCPR

3) Finansowanie form aktywizacji zawodowych osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy;	Liczba osób, wobec których zastosowano formy wsparcia;	PUP
4) Promowanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy;	Liczba zorganizowanych spotkań;	PUP, NGO, SOSW
5) Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych.	Liczba osób, które skorzystały z indywidualnych i grupowych porad zawodowych.	PUP

Cel 4

Wspieranie działań promujących i kształtujących pozytywne postawy wobec osób z niepełnosprawnościami

Działanie	Wskaźnik monitorujący	Jednostka realizująca
1) Popularyzacja osiągnięć i sukcesów osób z niepełnosprawnościami w różnych dziedzinach życia społecznego, w tym promowanie twórczości artystycznej, kulturalnej oraz osiągnięć sportowych;	Liczba zorganizowanych imprez, wystaw, przeglądów;	NGO
2) Wspieranie tworzenia grup samopomocowych w środowiskach lokalnych;	Liczba grup samopomocowych;	PCPR
3) Akcje społeczne przybliżające temat niepełnosprawności oraz honorowanie osób aktywnie działających w obszarze wspierania osób z niepełnosprawnościami;	Liczba akcji społecznych (zorganizowanych inicjatyw);	WPS
4) Promowanie aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.	Liczba inicjatyw.	WPS PCPR

Cel 5

Zwiększenie aktywności i efektywności podmiotów realizujących zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Działanie	Wskaźnik monitorujący	Jednostka realizująca
1) Organizacja przedsięwzięć, spotkań, konferencji/seminariów, wizyt studyjnych w zakresie działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz opracowanie modelowych rozwiązań w tym zakresie;	Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, seminariów, liczba uczestników;	NGO, WPS
2) Zlecenie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników;	PCPR, WPS
3) Obejmowanie patronatem Starosty Słupskiego okolicznościowych uroczystości na rzecz osób niepełnosprawnych;	Liczba uroczystości objętych patronatem;	WPS
4) Wspomaganie kadry placówek oświatowych w zakresie rozpoznawania potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz indywidualizacji procesu nauczania i wychowania.	Liczba zorganizowanych szkoleń i spotkań, liczba uczestników.	PPP

6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki finansowe na realizację działań zaplanowanych w Programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2021-2025 pochodzić będą z następujących źródeł:

- budżetu powiatu słupskiego,
- budżetów jednostek organizacyjnych powiatu,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Funduszu Pracy,
- innych programów i grantów.

7. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem programu będzie Wydział Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Słupsku oraz będą jednostki organizacyjne powiatu, takie jak:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Damnicy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupsku,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

8. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu informacji na temat zrealizowanych działań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, w celu oceny, czy osiąga on założone cele. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników. Roczne sprawozdanie z realizacji programu będzie przedkładane Radzie Powiatu Słupskiego przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku i będzie integralną częścią corocznego sprawozdania z działalności Centrum.

UZASADNIENIE
do projektu uchwały Rady Powiatu Słupskiego
w sprawie przyjęcia Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych
w powiecie słupskim na lata 2021-2025

Podstawą opracowania Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2021-2025 jest art. 35a ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji i zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który określa, że do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Do końca 2020 roku obowiązywał Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2019-2020, przyjęty przez Radę Powiatu Słupskiego uchwałą nr VI/50/2019 z dnia 26 lutego 2019 roku.

Wobec powyższego przedkłada się projekt Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2021-2025. Niniejszy dokument określa kierunki polityki społecznej powiatu słupskiego wobec osób niepełnosprawnych, a w szczególności w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Z up. Starosty
Zbigniew Babiarsz-Zych
Naczelnik Wydziału Polityki Społecznej